

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره هفتم - سال اول

تاریخ چاپ ۱۳۸۳/۱۰/۹

۶۰۱

شماره چاپ

۳۱۶

شماره ثبت

یک فوریتی

طرح تسهیلات ازدواج جوانان

یک فوریت این طرح در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۸ به تصویب رسید

فرهنگی: کمیسیونهای ارجاعی، اصلی:

فرعی: آموزش و تحقیقات - اجتماعی - اقتصادی - امنیت ملی و سیاست خارجی - برنامه و بودجه و محاسبات - بهداشت و درمان - عمران - قضایی و حقوقی

اداره کل قوانین

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

ازدواج عامل تسکین روح و مایه روشنی زندگی است. در فرهنگ اسلامی ازدواج پیوندی مقدس و میثاقی محکم و بنایی محبوب نزد خداوند و وسیله‌ای برای تأمین بهداشت روانی، اجتماعی و اقناع وارضای مشروع نیازهای جنسی، پیوندجویی و تولید تربیت نسل، پذیرش عبادت انسان، تکوین مودت و رحمت و به‌عنوان سنت حسنه نبوی مورد تکریم و احترام است. خانواده در ایران هسته اصلی و بنیادی جامعه و اشاعه‌دهنده موارث فرهنگی، قومی، مذهبی و تمدن ایران بوده است. واقعیت این است که کشور ما طی نیم‌قرن اخیر تغییرات عمده‌ای را در ساختار اجتماعی و فرهنگی خود دیده است. امروزه گسترش شهرنشینی، رشد سوادآموزی، افزایش جمعیت، مهاجرت‌های روزافزون، تحرک مکانی خانواده‌ها و ناهمسانی فرهنگی شهروندان، به لحاظ عمقی و تنوع، تحولاتی را نسبت به گذشته در نظام خانواده ایران پدید آورده است. ازدواج و تشکیل خانواده برای جوانان از چالش‌های ناشی از این تحولات در امان نبوده است. طولانی شدن فاصله بلوغ جنسی جوانان تا رسیدن به اشتغال و ازدواج (دوره جوانی)، قهراً خود جوانان و خانواده‌های آنان را در این فرایند با فشارهای روانی و اجتماعی و اقتصادی فراوانی مواجه می‌کند. از سوی دیگر آمارها نشان می‌دهد که سن ازدواج در سالهای اخیر افزایش یافته و در نتیجه بسیاری از ازدواج‌های ثبت شده در سنین بالاتر (فاصله بین ۲۷ تا ۳۴ سالگی برای پسران و ۲۲ تا ۲۹ سالگی برای دختران) به وقوع پیوسته و شمار متأهلین در سنین ۱۵ تا ۲۴ سالگی به طور محسوسی کاهش یافته است. براساس نوسانات رشد جمعیت از

سال ۱۳۵۵ تاکنون و سیاست‌های جمعیتی اعمال شده، مسأله نابرابری تعداد دختران و پسران آماده ازدواج با توجه به هتجار فاصله سنتی بین مردان و زنان ابعاد جدیدی یافته و بر مشکلات افزوده است.

با اتخاذ سیاست‌های توسعه اقتصادی در دوران بازسازی و تأثیرات و القائات ناشی از آن در دگرگونی معیارها و ارزش‌ها، ملاک‌های خانواده‌ها نیز متحول شده و روند نیازآفرینی برای سازندگی از طریق تبلیغات رسانه‌ها و سپس میل به تجمل و رفاه، قشرهای زیادی از جوانان را با خود همراه کرده و با گسترش روزافزون معیارهای مادی در ازدواج و تخفیف معیارهای ارزشی و معنوی و افزایش هزینه‌های تشریفات، مسأله ازدواج و تشکیل خانواده هر روز نسبت به گذشته دشوارتر شده است. وقوع ازدواج‌های ناموفق و رشد سالانه میزان طلاق و جدایی بین زوج‌های جوان، که نشانه‌هایی از تبعات نامطلوب در معیارها و سطح توقعات، شیوه زندگی و ناهمسانی فرهنگی است، موجب شد تا جوانان در آستانه ازدواج نسبت به تشکیل خانواده و انتخاب همسر، با ترس و بیم و تردید مواجه شوند. این مسائل سبب شده است که در حال حاضر معضل ازدواج به یک مسأله ملی مبدل شده و از سطح فردی و خانوادگی پافرازر گذارد و به شکلی بر همه جوانب فکری اجتماعی و اخلاقی جامعه و جوانان سایه افکند، لذا طرح زیر با قید یک فوریت تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

عماد افروغ - جواد آیین‌منش - احمد توکلی - سیداحمد حسینی سیرجانی -
حمیدرضا کاتوزیان - محمدرضا آشتیانی - ستار هدایت‌خواه - سیدعلیرضا عبادی -
امیررضا خادم - علیرضا زاگانی - علی اصغر گرانمایه - مهدی کتوچک‌زاده -
محمدهادی ربانی شیرازی - الیاس نادران - نفیسه فیاض‌بخش - نیره اخوان بیطرف -

عشرت شایق - حسن زمانی - حمیدرضا حاجی بابایی - لاله افتخاری - عفت شریعتی - فاطمه آجورلو - رفعت بیات - فاطمه رهبر - مهرانگیز مروتی - هاجر تحریری نیک صفت - عسکری - علی سرافراز زدی - احمد بزرگیان - سید احمد آوایی - یوناتن بت کلیا - علی بنایی - محمد قلی مارامایی - زاد علی خلیل طهماسبی - حسین نجابت - فریدون حسنونند - عباس علی اللهیاری - رضا عبد اللهی - غلامرضا مصباحی

طرح تسهیلات ازدواج جوانان

ماده ۱ - دولت مکلف است در زمینه توانمندسازی جوانان و زوج های جوان، برای تشکیل خانواده صندوق اندوخته ازدواج جوانان را ایجاد و اساسنامه آن را به تصویب مجلس شورای اسلامی برساند. منابع تأمین کننده سرمایه صندوق به قرار زیر است:

- در سال اول اجرای قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از محل یک در هزار فروش بنزین مصرفی تا سقف ده میلیارد (۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال به عنوان سرمایه اولیه صندوق و سپس تداوم آن در سالهای دیگر.

- از محل یک دهم درصد حساب ذخیره ارزی ناشی از افزایش قیمت جهانی نفت.
- پنج درصد (۵٪) از محل جمع عوارض سالیانه.
- از محل فروش اوراق مشارکت تسهیلات ازدواج.
- از محل سپرده گذاری خود جوانان و نوجوانان (سهم آورده جوانان و نوجوانان).
- پنج درصد (۵٪) از محل ثبت نام عمره و حج تمتع (غیر از زائران اعزامی بار اول).

- کمک‌های مردمی و خیرین ازدواج.

حد اقل مدت عضویت دو صندوق پنج سال و پرداخت سهم به صورت ماهانه خواهد بود. دولت موظف است به ازای سهم آورده و سپرده‌گذاری هر جوان، موقع ازدواج وی به عنوان هدیه ازدواج به عنوان کمک بلاعوض از طریق صندوق به او پرداخت نماید.

تبصره ۱ - هدیه ازدواج به آن دسته از مزدوجین نیازمند که عضو صندوق نبوده ولی واجد شرایط دریافت باشند از طریق صندوق با معرفی کمیته سامان ازدواج نیز تعلق می‌گیرد. میزان و شرایط دریافت هدیه برای ازدواج در اساسنامه صندوق پیش‌بینی می‌شود.

تبصره ۲ - سپرده‌گذاری اعضاء دارای سقف معین و مشخص می‌باشد که در اساسنامه صندوق پیش‌بینی می‌گردد.

ماده ۲ - دولت مکلف است از محل سپرده‌گذاری قرض‌الحسنه مردم در بانکها، تسهیلات بانکی با عنوان وام «ازدواج و تأمین جهیزیه» در اختیار زوج‌های نیازمند و متقاضی قرار دهد. مبلغ وام را شورای عالی پول و اعتبار تعیین می‌کند.

تبصره - بانکهای عامل موظفند گزارش میزان سپرده‌های قرض‌الحسنه و تعداد وام پرداختی به متقاضیان را با ذکر مشخصات متقاضیان، هر سه ماه یک بار به کمیته سامان ازدواج مستقر در فرمانداری هر شهر اعلام نمایند.

ماده ۳ - دولت مکلف است به مزدوجین نیازمند به اجاره مسکن، حسب تشخیص کمیته سامان ازدواج و احراز شرایط متقاضی، وام ودیعه مسکن پرداخت کند. محل تأمین

وام ودیعه مسکن سپرده گذاری قرض الحسنه بانکها و میزان این وام در شهرهای با جمعیت بیشتر از یک و نیم میلیون نفر ده میلیون (۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال و برای سایر شهرها و روستاها حداکثر پنج میلیون (۵ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال با کارمزد قرض الحسنه است. در صورت افزایش توان پرداخت بانکها این وام تا پنجاه درصد (۵۰٪) قابل افزایش است.

ماده ۴ - با تأکید بر روشهای انبوه سازی، کوچک سازی، ارزان سازی و استفاده از روشهای نوین ساخت در امر مسکن، دولت مکلف است علاوه بر بهره مندی از تسهیلات متداول و رایج فعلی (انبوه سازی و اجاره به شرط تملیک) از طرق نهادهای عمومی (شهرداری و اوقاف و امور خیریه) با همکاری وزارت مسکن و شهرسازی، با استفاده از زمین های دولتی یا بدون مالک محدوده شهرها و حومه شهرها، واحدهای ساختمانی قابل انتقال و پیش ساخته به عنوان «مسکن موقت» احداث کرده و آنها را در اختیار زوج های جوان با اجاره مناسب قرار دهد. مدت استفاده هر زوج متقاضی از این واحدها حداکثر سه سال است.

تبصره ۱ - اجرای این ماده تغییری در مالکیت زمین ها ایجاد نمی نماید.

تبصره ۲ - این زمین ها حسب مورد برای حداقل ده سال در اختیار نهادهایی خواهد بود که مبادرت به ساخت چنین مسکن هایی می نمایند. در این مدت مالک زمین حق مطالبه اجاره بهای زمین را دارد. چنانچه در خاتمه این مدت، مالک زمین عودت زمین را مطالبه کند، ساختمان ها نیز به قیمت کارشناسی به مالک زمین فروخته خواهد شد.

ماده ۵ - کلیه دستگاههای اجرایی دارای تسهیلات رفاهی، باشگاه و اردوگاه و نهادهای عمومی و شهرداری ها موظفند با هماهنگی کمیته سامان ازدواج، فضاهای

رفاهی و باشگاهی در اختیار را برای برگزاری جشن و مراسم ازدواج با همان قیمتی که از کارکنان خود اخذ می‌نمایند، در اختیار زوج‌ها قرار دهند. اولویت استفاده از این فضاها با زوج‌هایی است که مهریه ازدواج خود را در حد عادی و متعارف معین کرده باشند.

تبصره - سقف مهریه ازدواج برای هر منطقه را کمیته سامان ازدواج تعیین و مشخص می‌کند. رعایت سقف تعیین شده، ملاک صدور سند برای دفاتر ثبتی است.

ماده ۶ - دولت مکلف است به منظور تکریم و ترویج سنت حسنه و نبوی ازدواج، فرهنگ‌سازی و ترویج الگوهای مطلوب، با استفاده از امکانات رسانه ملی و دستگاههای فرهنگی، نسبت به تصحیح خرده‌فرهنگ‌های مانع و مزاحم ازدواج جوانان در مناطق کشور، تشویق جوانان و خانواده‌ها به برپایی جشن‌های گروهی و کاهش هزینه‌های تشریفات و مراسم ازدواج اقدام کند. روز اول ذی الحجه (روز ازدواج امیرالمؤمنین «ع» و فاطمه زهرا «س») نیز به عنوان روز ملی تشکیل خانواده نامگذاری می‌شود.

ماده ۷ - دولت مکلف است به منظور سامان فعالیت‌های ازدواج در استانها و نظارت بر روند اجرایی این قانون، در کلیه فرمانداریها، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان دستگاههای فرهنگی، نماینده امام جمعه شهر و نمایندگان نهادهای عمومی و مؤسسات خیریه فعال، به عنوان کمیته سامان ازدواج جوانان تشکیل داده و برنامه‌های لازم را تدوین و به مورد اجرا بگذارد. گزارش اقدامات این کمیته باید هر چهار ماه یکبار برای استاندار ارسال شود.

تبصره ۱ - استانداران، فرمانداران و مسوولان دستگاهها و نهادهای عضو کمیته، در چارچوب این قانون موظف به حمایت از کمیته مذکور هستند.

تبصره ۲ - تسهیلات پیش‌بینی شده در قانون با معرفی و تأیید این کمیته اختصاص

می یابد.

تبصره ۳ - دبیرخانه این کمیته به صورت تمام وقت اداری در فرمانداری ها مستقر

می باشد.

ماده ۸ - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح مکلف است در ساماندهی

خدمت نظام وظیفه، محل خدمت سربازان متأهل را نزدیک ترین پادگان محل زندگی سرباز تعیین نماید. همچنین برای تشویق دانشجویان به ازدواج و به منظور رفع مانع، مدت نظام وظیفه به عنوان عامل افزایش سن ازدواج، طرح انجام خدمت سربازی حین تحصیل را برای دانشجویان متأهل (با استفاده از ظرفیت تعطیلات تابستانی) یا طرح کاهش خدمت نظام وظیفه را برای آنان تهیه و به تصویب فرماندهی کل قوا برساند.

تبصره - دانشجویان سرباز دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکترا که متأهل باشند می توانند حسب نیاز دستگاه های اجرایی کشور خدمات پادگانی خود را پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح در آن دستگاهها انجام دهند.

ماده ۹ - دولت موظف است طرح جامع آموزش و مشاوره قبل و بعد از ازدواج را

مشمول بر برنامه های: مشاوره برای همسریابی و تشکیل خانواده، آماده سازی و مهارت آموزی زوج های جوان برای آغاز زندگی مشترک و آمادگی برای داشتن فرزند تهیه و ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون به مجلس ارائه دهد.

ماده ۱۰ - دولت مکلف است متأهلان را در اولویت دسترسی به فرصت های

شغلی، وام اشتغال و بهره مندی از مسکن های حمایتی قرار دهد.

تبصره - وزارت رفاه و تأمین اجتماعی نیز باید در جهت توسعه بیمه بیکاری، متأهلان را در اولویت قراردادده و مقررات ویژه آن را تهیه نماید.

ماده ۱۱ - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مؤسسات دارای مراکز آموزشی، موظفند نسبت به جابجایی دانشجویان متقاضی متأهل به دانشگاه یا مراکز آموزشی محل زندگی همسرشان همکاری لازم را معمول دارند. همچنین در دسترسی به خوابگاههای دانشجویی، ساخت و واگذاری خوابگاهها برای متأهلین را در اولویت قراردادده و برای ادامه تحصیل متأهلین در مقاطع بالاتر تسهیلاتی را در نظر بگیرند و مقررات ویژه آن را تهیه نمایند.

تبصره - این تسهیلات شامل آزمونهای ورودی کنکور در مقاطع بالاتر نمی‌باشد.

ماده ۱۲ - وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاههای دارای خوابگاه دانشجویی در شهرهای بزرگ موظفند با هماهنگی کمیته سامان ازدواج، برای کمک به خانواده‌ها جهت سامان دوران عقد فرزندان متأهل خود، فضاها یا خوابگاههای در اختیار را با نظر و مساعدت والدین متقاضی با اجاره دانشجویی، در ایام تعطیلی دانشگاهها در اختیار زوج‌های جوان همان شهر قراردادده و مقررات ویژه اسکان آنان را تهیه کنند.

ماده ۱۳ - کلیه تسهیلات و هدیه ازدواج موضوع این قانون از سوی دولت برای استمرار زندگی مشترک و حمایت از تحکیم زناشویی در اختیار زوج‌های جوان قرار می‌گیرد لذا در صورت بروز طلاق در هفت سال اول زندگی (به جز در موارد بیماری) زوج

و زوجه هر یک به نسبت میزانی که از تسهیلات دولتی استفاده کرده‌اند متعهد به بازپرداخت آن بوده و دادگاههای حمایت خانواده در هنگام صدور حکم طلاق و دفا تر ثبت ازدواج و طلاق موظفند پس از استعلام از صندوق و اخذ حقوق دولت نسبت به صدور حکم اقدام کنند.

ماده ۱۴ - دولت موظف است از سال ۱۳۸۴ حق عائله‌مندی و حق اولاد نظام هماهنگ پرداخت کارکنان شاغل، بازنشسته و مستمری‌بگیر و مشمولین تأمین اجتماعی را به منظور تشویق و تقویت مالی متأهلین، ارتقاء داده و لایحه اصلاح مواد قانونی مربوط به این موضوع را به مجلس ارائه نماید.

ماده ۱۵ - آیین‌نامه اجرایی این قانون پس از تصویب اساسنامه صندوق توسط مجلس شورای اسلامی، ظرف مدت سه ماه توسط وزارتخانه‌های رفاه و تأمین اجتماعی و مسکن و شهرسازی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، کشور و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و همکاری دفتر امور مشارکت زنان و سازمان ملی جوانان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۶ - گزارش اجرای این قانون هر شش ماه یکبار توسط وزارتخانه‌های رفاه و تأمین اجتماعی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، فرهنگ و ارشاد اسلامی، کشور و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود.

سابقه

اصل دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.